

Wykazy refundowanych środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych - krótka historia

lek. Tomasz Bochenek MPH, Instytut Zdrowia Publicznego Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Obowiązujące obecnie w naszym kraju zasady zaopatrzenia w środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne, łącznie określane mianem wyrobów medycznych i przysługujące pacjentom ubezpieczonym w Narodowym Funduszu Zdrowia reguluje w sposób ogólny ustawa z dn. 27.08.2004r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Szczegółowe regulacje dotyczące zakresu zaopatrzenia zawarte są natomiast w dwóch rozporządzeniach Ministra Zdrowia z dn. 17.12.2004r. Jedno z nich dotyczy wykazu refundowanych wyrobów medycznych, kryteriów ich przyznawania i okresów użytkowania, zasad dokonywania napraw niektórych z nich, a także wzoru (formularza) zlecenia na zaopatrzenie. Drugie rozporządzenie Ministra Zdrowia dotyczy limitu cen dla refundowanych wyrobów medycznych oraz dla napraw niektórych z tych wyrobów.

W powojennej historii Polski wykazy wyrobów medycznych przysługujących pacjentom zmieniały się rzadko i nieregularnie. Szczegółowe zasady i asortyment zaopatrzenia regulowane były aktami prawnymi o różnej randze, w tym: zarządzeniami ministrów kierujących resortami Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Zdrowia i Opieki Społecznej (MZiOS); uchwałami Rady Ministrów; obwieszczeniami MZiOS. Chcąc poznać rodowód obecnych wykazów refundacyjnych, musimy cofnąć się co najmniej o ponad 30 lat. Odnajdziemy wówczas rozporządzenie MZiOS z dn. 02.07.1974 r. w sprawie zaopatrywania ludności w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, do którego to rozporządzenia wydane zostało obwieszczenie MZiOS z dn. 02.08.1974 r. w sprawie typowych środków pomocniczych, stanowiące zbiór szczegółowych rodzajów tychże środków, kryteria ich przyznawania, tryb wystawiania zleceń na ich wydanie, a także jednostki realizujące zlecenia. Pieluchomajtki stosowane w nietrzymaniu moczu i/lub kału pojawiły się jako jedna z pozycji w wykazie środków pomocniczych w 1996 r., zaś sprzęt stomijny dodany został do wykazu w rok później. Warto przy tym dodać, że opis kryteriów przyznawania refundowanych pieluchomajtek, tj. wskazań medycznych do ich zlecenia, jest od tamtego czasu niemalże identyczny aż do chwili obecnej.

W momencie wchodzenia w życie reformy polskiego systemu opieki zdrowotnej, tj. na przełomie 1998 r. i 1999 r., wykazy refundacyjne środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych znalazły się w grupie tych przepisów wykonawczych do nowej ustawy ubezpieczeniowej, które Minister Zdrowia i Opieki Społecznej zdażył przygotować (w odróżnieniu od kilkudziesięciu innych ważnych aktów prawnych, których brakowało przez wiele następnych

1974 - pierwszy wykaz refundowanych przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych

(rozp. MZiOS)

1996 - dodanie do wykazu pieluchomajtek

1997 - poszerzenie wykazu o sprzęt stomijny

miesiący). Jednakże rozporządzenie MZiOS z dn. 06.11.1998 r. zawierało jedynie wykaz refundowanych wyrobów medycznych, który w przypadku przedmiotów ortopedycznych był bardzo ogólnikowy, a także ogólne zasady odpłatności. Pomimo, że nowa ustawa ubezpieczeniowa pozwalała kasom chorych na refundację zaopatrzenia jedynie do poziomu limitu cenowego określonego oddzielnie dla każdego wyrobu, limitów tych brakowało. Kasy chorych zmuszone więc były opracowywać własne wykazy z limitami refundacyjnymi, wprowadzane następnie uchwałami Rad Kas Chorych. Po pewnym czasie w problematykę ustalania refundacyjnych limitów cenowych włączyło się także Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Powszechnego Ubezpieczenia Zdrowotnego. Limity cenowe ustalone przez kasy chorych były najczęściej identyczne lub różniły się od siebie nieznacznie; wyjątkiem pod tym względem były np. aparaty słuchowe. Do tworzenia limitów wykorzystane zostały wykazy opracowane pod

koniec 1998 r. przez pracowników powstającej wówczas Śląskiej Regionalnej Kasy Chorych. Określenie bardziej szczegółowego wykazu refundowanych wyrobów medycznych, a także ich limitów cenowych aktem prawnym wyższej rangi, tj. rozporządzeniem Ministra Zdrowia, nastąpiło w reformowanym systemie opieki zdrowotnej dopiero w 2001 r., przy czym rozporządzenie to stanowiło kopię regionalnych wykazów refundacyjnych. Poza drobnymi aktualizacjami, kolejne rozporządzenia MZ z 2003 r. i 2004 r. nie wносиły większych zmian w wykazach. Pojawianie się nowych rozporządzeń powodowane było przede wszystkim względami formalnymi, tj. koniecznością wydawania przez MZ nowych przepisów wykonawczych w związku z utratą mocy kolejnych ustaw ubezpieczeniowych.

Z perspektywy czasu można stwierdzić, że rozdźwięk pomiędzy zawartością wykazów refundacyjnych a ofertą rynkową zaczął być szczególnie widoczny od końca ubiegłego stulecia, kiedy to nastąpił dynamiczny rozwój rynku wyrobów medycznych. Pojawia się pytanie, co stoi na przeszkodzie w odpowiednio częstym aktualizowaniu wykazów refundacyjnych? Być może, barierą jest tutaj postrzeganie problematyki zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przez kolejnych decydentów, jako dziedziny właśnie „pomocniczej“, a więc „mniej ważnej“. Znamienne jest, że w instytucjach na centralnym szczeblu, gdzie powinny być podejmowane istotne decyzje o doświadczeniach rynku refundowanych wyrobów medycznych, nieomal regułą było dotąd, że pracą nad tymi zagadnieniami mało kto z personelu zajmował się w sposób bieżący, specjalizując się właśnie w tych zagadnieniach. Często wręcz brak było komórek organizacyjnych stale zajmujących się tematyką zaopatrzenia w wyroby medyczne, nie wspominając już o regularnym monitorowaniu zawartości wykazów refundacyjnych. Obecnie należy mieć nadzieję, że bardzo popularne tematy, takie jak tworzenie sieci szpitalnej czy koszyka świadczeń zdrowotnych, znów nie przysłonią decydentom konieczności dokonania przeglądu refundacyjnych wykazów środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych. ■